

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Cornelii Hazart Societatis Iesv Theologi Discursus Morales In Selectiora Loca Genesis, Exodi, Levitici, Numerorum

Hazart, Cornelius

Antverpiæ, 1688

Discursus XI. Iosue designatur Successor Moysis. Prædicat Deus mortem
Moysi. Moyses moritur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52700](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52700)

DISCURSUS XI.

Iosue designatur Successor Moysis. Prædicat Deus mortem Moysi.
Moyses moritur.

POSTquam noxiorum sanguis effusus est, inquit Scriptura, dixit Dominus ad Moysen, & Eleazarum filium Aaron Sacerdotem: Numerate omnem summam filiorum Israel à viginti annis & supra, per domos & cognationes suas, cunctos qui possunt ad bella procedere. Et inventa fuerunt sexcenta millia, & mille septingenti triginta. Inter quos nullus fuit eorum qui ante numerati fuerant à Moysè & Aaron in deserto Sinai: Prædixerat enim Dominus quod omnes morerentur in solitudine: Nullusque remansit ex eis nisi Caleb, filius Iephone, & Iosue filius Nun.

Hoc facto apparuit Deus Moysi & dixit: Ascende in montem Abarim, & contemplantare inde terram quam daturus sum filiis Israel, cumque videris eam, ibis & tu ad populum tuum sicut iovit frater tuus Aaron, quia non credidistis mihi quando debebatis virga percutere petram ut inde fluere aquæ, sed dubitastis an hoc possetis facere, dicentes coram omni populo: Numquid ex hac petra poterimus aquam elicere? cum tamen hoc vobis imperassem, ac promississem me vobis adfuturum.

Optaverat sapius, & oraverat Deum Moyses ut posset cum cæteris intrare terram promissionis, ejusque voluptatibus frui, sed frustra fuit: Nam cum Deum urgeret, iratus ille noluit illum exaudire, sed dixit: Nequaquam ultra loquaris de hac re ad me: Non fiet, quia peccasti, sufficiat tibi quod terram istam videas de longe ex monte Abarim.

Rogo ergo te, inquit Moyses, ò Deus spirituum omnis carnis ut provideas hominem qui sit super multitudinem hanc, & meo loco populum istum deducat, & regat, ne sit populus Domini sicut oves absque Pastore.

Dixitque Dominus ad eum: Tolle Iosue filium Nun, virum in quo est spiritus. Hoc est, prudentia, pietas, fortitudo, cæteræque virtutes tali Principi necessariae.

Statuit ergo Moyses Iosue coram Eleazaro Sacerdote, & omni multitudine populi, & imposuit manus capiti ejus, in signum potestatis quam illi dabat ex parte Dei.

Sed priusquam Moyses moreretur, voluit Deus ut castigaret Madiani-

dianitas, quia ipsi per filias suas, ut audivimus, seduxerant filios *Israel* ad fornicationem & idololatriam: Missa sunt ergo duodecim millia pugnatorum duce *Eleazaro* Sacerdote, qui occiderunt omnes mares *Madianitas*, & Reges eorum; & *Balaam* magum, qui prima causa fuerat peccati filiorum *Israel*, interfecerunt gladio, Mulieres vero eorum & parvulos ceperunt, omniaque pecora, & jumenta, urbes, & viculos, & castella incenderunt. Reverfique sunt ad *Moyfen* cum præda, qui cum vidisset captivas mulieres, cur, inquit, feminas reservastis? nonne istæ sunt quæ deceperunt filios *Israel* ad suggestionem *Balaam*? ergo omnes interficite, puellas autem, & omnes feminas virgines servate vobis.

1. Jam currebat quadragesimus annus quo filii *Israel* profecti fuerant per deserta, & pervenerant ad terminos solitudinis usque ad *Jordanem*, & aliud nihil restabat nisi ut fluvium illum transirent, qui desertum dividebat à terra promissionis. Pervenerant autem eò, per quadraginta duas mansiones quibus castrametati fuerunt: Et hic finis profectiois illorum per solitudines.

Operæ pretium erit audire speculationes *S. Hieronymi* quibus ostendit illas 42 mansiones per quas *Hebræi* tetenderunt in terram promissionis, significare 42 vias per quas fideles tendunt in cælum, adeoque totam illorum iter aliud nihil fuisse quam meram figuram peregrinationis nostræ in solitudine hujus mundi ad patriam cælestem. Longum esset omnes singillatim recensere, aliquas eaque præcipuas seligemus.

Primus locus ubi *Hebræi* egressi *Ægypto* figebant tentoria, erat *Ramesse*; hoc est, inquit *Hieronymus*, tonitru gaudii, & significat Apostolos aliosque viros Apostolicos prædicantes ac tonantes, quo conversi sunt ad *Christum* infideles & impii, & egressi ex *Ægypto* infidelitatis suæ & peccatorum, & ideo totus mundus gavisus est.

2. Manserunt filii *Israel* in *Socoth*, hoc est dicere *Tabernacula*, & significat nos in hac vita peregrinos esse, & quasi continuo habitare in tentoriis quæ de loco transferuntur ad alium: Quia, ut ait *Paulus*: Non habemus hic manentem civitatem, sed futuram inquirimus.

Tertius locus erat *Etham*, hoc *Hebræice* significat fortitudinem, quia fortiter in hac vita, omnia ardua, & adversa superanda sunt.

Quartus locus erat *Phihahiroth* quod significat *Os nobilem*, debemus enim os habere tam nobile ac generosum, ut Deum vel maxime inter miseras, calamitates, ac difficultates hujus vitæ laudemus.

5. Locus erat *Mara*, hoc significat *amaritudinem*, ubi inveniebant aquas amaras, quia debemus & amaris lacrymis & amaro animo deslere nostra peccata.

6. Locus erat *Elim* quod significat *arietes*, quos Deus sibi volebat offerri ut præcipua sacrificia in holocaustum, & nos debemus quotidie Sacrificia Deo offerre præcipue nostrorum sensuum ac Passionum quæ nos impetunt quasi cornibus suis ut arietes.

7. Locus erat ad *Mare rubrum*, per quod filii *Israel* sicco pede transibant, & liberabantur à *Pharaone* illos insequente; sic & nos in hoc mundo transire oportet per multas tribulationes in Regnum à quibus liberamur per sanguinem *Christi*, & à diabolo qui nos ubique persequitur.

8. Locus erat desertum *Sin*, hoc significat *Odium*, quia oportet nos odium multorum incurrere, præsertim dum virtuti nos damus, qui enim, inquit *Paulus*, *pie volunt vivere in Christo, persecutionem patientur.*

9. Locus erat *Daphca* hoc est, *pulsatio*: Pulsare enim nos oportet per orationem, juxta illud quod ait *Christus*: *Pulsate & aperietur vobis.*

Postea venerunt in *Raphidim*, quod significat *dissolutionem fortium*, ibi enim ceciderunt, & disperferunt *Amalecitas*: Quia totis viribus nos pugnare oportet contra diabolum, ut illum superemus, & frangamus fortitudinem ejus.

Hinc venerunt ad montem *Sinai*, quod *rubum* significat, in quo Deus apparuit *Moyse* eumque solatus est, ut ostenderet non esse nobis despondendum animum, dum per spinas hujus mundi incedimus, fore enim ut nobis non desint divina solatia.

Postquam autem pertransissent *Haseroth*, *Rethma*, *Remmon*, *Pharès*, & *Lebna*, pervenerunt in *Reffa*, quod significat *frænum*, nisi enim peccatoribus injiciatur frænum timoris Domini, & pœnarum inferni, currunt sicut effrænes & indomiti equi ad omne genus iniquitatis.

Deinde venerunt in *Methca*, hoc est, *dulcedo*, illa videlicet de qua *David* ait *Psa. 30. Quam magna multitudo dulcedinis tue Domine, quam abscondisti timentibus te!* & illa quam experimur in cælesti illo cibo corporis *Christi*, de quo dicit *Salomon*, quod *habeat omne delectamentum suavitatis.*

Inde abierunt in *Hesmona*, hoc est, *festinatio*: Quia non debemus

H h h 3

hic

hic hæere in via, ut oblectemus nos sæculi vanitatibus ac voluptatibus, sed festinandum & currendum est, inquit *Paulus*, *festinamus ingredi in istam requiem, sic currite ut comprehendatis*, ne tarde progredientes, & serius venientes portas cæli clausas inveniamus.

Venerunt etiam in *Selmona*, quod significat *sanctitatem*, vel *umbram*, quia sancti esse debemus in hac vita, & omnia quæ sunt in mundo non pluris facere quam umbram. Hinc toties clamat Scriptura: *Sancti estote*, quia *nihil coinquinatum intrabit in regnum celorum*, & apud *Salomonem* clamant mundi amatores, cum jam essent in inferno: *Transferunt hæc omnia tanquam umbra*.

Denique ne longiori super hoc discursu vos detineam, concludo tractatum hunc in librum *Numerorum*, cum morte *Moyse*, quæ narratur in libro *Deuteronomii cap. ultimo*.

Jam *Moyse* cum omni populo venerat ad montem *Abarim*, qui alio etiam nomine vocatur *Nebo*, non longe diffitus à *Jordane*, unde conspici poterat terra promissionis.

Dixit illi Deus: ascende in montem istum, ibi enim morieris. Et ascendit, *Moyse*, inquit Scriptura, *supra montem Nebo*, in verticem *Phasga*, contra *Iericho*: Ostenditque ei Dominus omnem terram: & summa cum animi voluptate, & oculorum oblectamento, intuebatur *Moyse*, subjectas amœnissimas valles & montes, & agros fecundos, uberrimas vineas, civitates munitas. Denique, uti sæpius illi dixerat Deus, *terram quasi lacte & melle manantem*: Dixitque Deus: *Hæc est terra pro qua juravi, Abraham, Isaac, & Jacob, dicens: Semini tuo dabo eam: Vidisti eam oculis tuis, sed non intrabis ad illam*.

Hic petit *Petrus Cellense* lib. de panibus cap. 12: Nolebas, inquit, Domine, illum introducere in terram illam desiderabilem, quare ergo ostendebas quod non dabas? quasi enim pucro porrigis pomum, & retrahis manum: Non tam fortiter doleret, si non videret, crescit enim aviditas ex visione: Tormenti genus est amare, & non posse potiri.

Ad hoc ego respondeo: Voluit Deus illi ostendere ubertatem, pulchritudinem, fecunditatem, & amœnitatem terræ promissionis in mundo, ut jam abituro ad terram promissionis in altera vita, accenderet desiderium illius, & cogitaret: Si tanta est pulchritudo regionis terrestris, quanta erit pulchritudo regionis cælestis!

Nam

Nam ut recte ait *D. Gregorius Hom. 37 in Euang.* Si consideremus quæ & qualia sunt quæ nobis promittuntur in cælis, vilescunt animo omnia quæ habentur in terris: Numquid hoc expertus est *S. Ignatius*, quando cælum aspiciens, clamabat: *Quam sordet mihi terra dum cælum aspicio?* temporalis enim vita, inquit *Gregorius*, æternæ vitæ comparata, mors est potius dicenda quam vita: Ipse enim quotidianus defectus corruptionis quid est aliud quam quædam prolixitas mortis? quæ autem lingua dicere, vel quis intellectus capere sufficit illa supernæ civitatis quanta sint gaudia, ad hæc audita inardescit animus, jamque illic cupit assistere, ubi se spe:at sine fine gaudere.

Sic volebat Deus *Moyse*s animum per conspectum terræ promissionis, accendere ad desiderium cæli.

Sed quare noluit illum istam terram intrare? dicens: *Vidisti illam oculis tuis, sed non transibis ad illam.*

Respondeo quod Deus hoc fecerit in pœnam peccati quod commiserat *Moyse*s, quando illi mandatum erat ut eliceret aquam de petra: Hanc rationem ipse-met Deus dixerat *Moyse*. Tu, inquit, & *Aaron*, frater tuus prævaricati estis contra me in medio filiorum *Israel*, quando dixistis ad illos: *Num de petra hac vobis aquam poterimus ejicere*, dubitantes de potentia mea? idcirco non intrabis terram promissionis, sed morieris in monte *Nebo*, sicut & frater tuus mortuus est in monte *Hor*.

Ergone, inquit, tam graviter *Moyse*s dubitando peccaverat? Nequaquam: Sed constat ex Scripturis, Deum amicos suos graviter non semel punivisse ob leves errores: Audiamus *Hieronymum ep.* 8. Invenimus, inquit, Dei amicos, ob unius contemptus errorem, bonorum retrofactorum munificentiam perdidisse. Sic *Adam* cum diabolo facile credidit seducenti, post familiaritatem & colloquium Dei, unius pomi cupiditate superatus, perdidit paradisum. Uxor *Loth*, post angelorum obsequia, quia, contra interdictum retro respiciens in figmentum salis repente mutata est: Infelicissimus *Judas*, post electionis meritum, post signorum gloriam, post Apostolicam dignitatem, exiguæ stipis amore deceptus, cui tribunal promittebatur in cælis, laqueo captus fuit in terra. Videmus *Ananiam & Sapphiram*, non de alienæ pecuniæ appetitu, sed de sua timide erogata, morte punitos. Soror *Moyse*s, *Maria*, mulier magna, & quæ capax erat multa regna regendi, propter unum verbum

mus-

murmurationis à capite ad calcem lepra perfunditur. Sic ergo *Moy-
ses & Aaron*, magni Dei amici, quibus tot favores præstiterat Deus,
quos toties exaudiebat, propter unum peccatum, quod juxta opi-
nionem multorum non erat nisi veniale, & tam parvum ut vix dis-
cerni posset ubi lateret ejus malitia, privati fuerunt terræ promissio-
nis tam diu expetitæ deliciis. Ex quo concludit *Hieronymus*, si
Deus sic agit cum amicis suis propter unum leve peccatum, quid
faciet cum inimicis suis qui quotidie multa graviora peccata com-
mittunt?

Jam *Moyfes* ascenderat montem *Nebo*, & ut refert *Iosephus* Histo-
ricus lib. 4. *Antiquit. cap. ultim.* secuti illum fuerant Senatus, Pontifex
Eleazarus, & Imperator *Iosue*, cumque post mutuos amplexus, *Elee-
zaro ac Iosue* ultimum valediceret, inter loquendum repentina nu-
be circumdatus, in vallem quandam est ablatus: In sacris autem
voluminibus scripsit se mortuum, veritus ne propter excellentem
ejus virtutem, à Deo raptum prædicarent.

Fabula hæc *Judaica* est quam *Iosephus*, confinxit. Quales etiam
plures Christiani Scriptores de morte ejus finxere.

Quidam enim putarunt illum necdum esse mortuum, sed tran-
slatum, ut redeat in fine mundi cum *Elia* & *Enoch* contra Antichri-
stum. Alii vero putarunt illum esse mortuum, sed statim resurre-
xisse, & vivere in paradiso. Alii mortuum esse affirmant, sed resur-
rexisse in *Christi* transfiguratione quando supra montem *Thabor*,
apparebat ad latus *Christi* ex una parte, cum *Elia* ex altera.

Fabulæ, quæ paucis verbis refutat ipsa Scriptura, cum dicit:
Mortuus est Moyfes servus Domini, supra montem *Nebo*, in terra *Moab*,
& sepelivit eum Deus: Ecce, non tantum mortuus dicitur, sed etiam
sepultus, de resurrectione vero ipsius ne verbum quidem in tota
Scriptura.

Expendamus singula verba: *Mortuus est Moyfes servus Domini, ju-
bente Domino, mortuus est.* Mors illa, somnus fuit, talis enim est
mors justorum: In vita vigilant, & laborant, in morte dormiunt:
Sic dicebat *Christus Ioan. cap. 11*: *Lazarus amicus noster dormit*: Ego
amicus *Christi*, dum moritur, dormit, in die judicii à somno
excitabitur corpus dormiens; ideo dicebat *Christus*: *Vado ut
Lazarum à somno excitem.* Sic etiam de *S. Stephano* dicitur: *Obdormi-
vit in Domino.*

Propterea etiam mors justorum à Scriptura, quies vocatur: Sic
enim

enim ait *Ioannes Apocalyp. cap. 13. Amodo jam dicit spiritus ut requiescant à laboribus suis, opera enim illorum sequuntur illos.* Postquam multos magnosque labores subiverint pro Deo in hac vita, plurima passi fuerint, à morte quiescunt: Et tanto magis quiescunt, quod videant sua bona opera illos sequètia, tunc enim securi sunt quando vident se ne minimum quid perdidisse ex laboribus suis. Contrariū fit in peccatoribus: Sic enim ait *Augustinus Lib. Quinquag. Homiliar. Hom. 42 cap. 8. Homines id propter quod peccant, hic dimittunt, sed ipsa peccata secum portant. Quæ & qualis quies potest esse illis hominibus quos peccata comitantur ad æternitatē, tot enim comites videt, quot commiserit peccata quibus hostes Dei effecti sunt. Peccas ergo propter pecuniam, hic dimittenda est: Peccas propter voluptates, hic dimittendæ sunt, sed ipsa peccata tecum portabis.*

Ideo *D. Ambrosius Lib. de bono Mort. cap. 8,* sicuti mortem justorum vocat portum quietis, ita mortem impiorum vocat naufragium, sicuti enim in naufragio omnia amittuntur, quæ vectores magno labore comparaverant: Sic in morte omnia relinquuntur quæ homo moriens multo sudore collegerat. Justi vero metent in morte quæ in hac vita seminarunt, seminarunt, inquit *David,* in lachrymis, in laboribus, in vigiliis, jejuniis, sed in morte portabunt manipulos operum suorum in humeris suis cum lætitia, & vehent illos in horrea cæli, sic mortuus est *Moses.*

2. Addit Scriptura: Mortuus est *servus Domini:* Memini ne semel rem hanc attigisse sed breviter, jã paulo latius hoc explanabo. Titulus ergo sepulchri *moyses* legislatoris & ducis *Hebræorum* non alius fuit quam *servus Domini,* illis titulis longe nobilior, quos sepulchris antiquorum mortalium superbia inscribit, incredibili ambitionis portento. Quis enim crederet nationē hominum inter cineres superbiã spargere, ac ferere, feris nepotibus nasciturã. Vivit in sepulchris ambitio. Hinc ampli illi tituli: Hinc tantus dignitatum catalogus, hinc honorū insignia mortuorum lapidibus insculpta, ut vel in tumulo non mortalitatē, sed fastum haurire cogamur, qui sepulchra curiosius intuemur: Itane vero? ultra arenam cineremq; mortis vitæ furit ambitio nec ipso vitæ confinio coërceri valet insania vanitatis? Quam nobilior inscriptio illa sepulchri *Moyses: Mortuus est Moyses servus Domini!* Poterant & splendida nomina insculpi lapidi ejus sepulchrali: Potuisset inscribi: Mortuus est *moyses,* Deus *Pharaonis,* dux populi, Salvator *Hebræorum,* legislator tribuum, Dei interpres:

Poterat inscribi bifariam ab eo pelagus dispartitum, familiariter & facie ad faciem egisse cum Deo inter ignes & nubes, & tonitrua montis *Sinai*, devictos reges, aquas e petra extractas, æneum vitulum contritum, serpentem æneum erectum, & innumera alia; sed hisce omnibus prætermisiss, maluerunt Dei servū dicere quam Deum *Pharaonis*. Et jure quidem optimo; nam reliquorum nominum pompa, si cum titulo Servi Domini conferantur evanescit, penitusque dissolvitur. Hinc fit, ut, quia titulum illum multorum sepulchris inscribere non possumus, inania nomina mutuemur à superbia mundi, quæ mortuos magis arguunt vanitatis, quam à virtute commendant. Optandum foret ut omnibus sepulchris insculpi posset: *Mortuus est*, vel, hic jacet sepultus, *servus Domini*. Verum, ut ait *Ambrosius*, non omnes speciosissimum illum titulum usurpare possunt, nec dicere Deo cum *Davide*: *Servus tuus ego sum*. Ille hoc tantum potest, qui Deo servit, & in Domino moritur, sicut mortuus est *Moses*. Non debet scribi servus Dei in morte, qui in Domino non moritur. Solus ille titulus *Servus Domini*, pluris valet, quam omnia illa magna & vana nomina mundi: *Gaudete*, inquit *Christus* Apostolis, *quia nomina vestra scripta sunt in cælis*; quæ nomina? forte, ducis, vel regis, vel principis, vel consulis, vel nobilis, vel divitis? ista nomina, inquit *David*, in terra scribuntur, in cælis nulla alia nomina nota sunt nisi Apostoli, Martyris, Virginis, Confessoris, Denique sancti, & servi Dei: Ergo qui nomen illud meretur, omnia habet reliqua enim insignia, titulosque universos mors demetit sua falce, in hunc vero titulū, *Servus Domini*, potestatem non habet, ideoque post mortem etiam remanet, & mortuum sequitur, scribendus in cælis, & merito etiam in lapide sepulchrali, quia qui tota vita *Servus Domini* vixit, etiam manet post mortem, qui vero vixit princeps vel rex, vel dives, vel aliis dignitatibus auctus, omnia ista deponit in morte, ideoque non aliud inscribi potest illorum monumētis, quam fuit dives, fuit princeps, fuit ex tali profapia: Fuisse nihil est, ergo omnia ista vana sunt nomina quia jã periēre in morte, *Servus* autē *Domini* hoc manet in æternū.

3. Dicit Scriptura de morte *Mosis*: *Mortuus est jubente Domino*: Ergo ex obedientia, sanus erat & vegetus, non agrotabat, nulla erant prævia mortis signa, solo Dei jussu mortuus est. Arduum erat imperium illud, ante faciem, & in conspectu terræ lacte & melle manantis mortuum, qui populum eo usque deduxerat ex

Egypto.

Agypto, quodque difficilius morte est, mori ut reum in poenam incredulitatis. Quare plus miror *Moysem* lato ac lubenti animo mortuum, quamvis excluderetur terrâ promissionis, quam tanta cum gloria liberantem populum ex *Agypto*: Sic mori, sic obedire Domino, titulum servi Dei meretur.

Omnes quidem homines moriuntur jubente Domino, ipse enim, inquit *Ioannes* in *Apocalypsi* habet claves vitæ & mortis, nemo ergo ex hoc carcere corporis solvitur, nisi ipse aperiat, sed non omnes moriuntur ex obedientia sicut *Moyfes*, non omnes tam prompto animo, nec tam hilari vultu sicut ille, sed plurimi reluctantur imperio ac voluntati divinæ. Hic exclamat cum *Agag* rege *Amalecitarum*: Siccine separas amara mors? Ille ut, inquit *Salomon*, exclamat: O mors quam amara est memoria tua homini pacem habenti in substantiis suis! Ille clamat cum rege *Ezechia*: Sic repente precipitas me vix incipio vivere, & debeo mori? Ille tam affixus est bonis terrenis ut non possit avelli; iste dolet quod infecta cogatur relinquere sua negotia quæ jam disposuerat: Omnes ergo morimur jubente Domino, sed non omnes tam libenter ut *Moyfes*, ideo non omnes merentur gloriosum illud nomen *Servi Domini*: Servus enim Dei semper paratus omni Dei imperio, ac voluntati obtemperare, sive illum velit vivere sive mori: Sive enim, inquit *Paulus*, Deo vivimus, sive morimur, morimur Deo.

Scriptura prosequitur: Deus, inquit, sepelivit *Moysem* in valle terra *Moab*, & non cognovit homo sepulchrum ejus usque in presentem diem.

Hinc patet quod sicut *S. Catharina* corpus sepultum fuerit manibus angelorum in monte *Sinai*, sic etiam corpus *Moyse* in valle *Moab*. Confirmat hoc *S. Thaddæus* Apostolus, in Epistola sua, dicens: Cum *Michael* Archangelus cum diabolo disputans, altercaretur de *Moyse* corpore, non est ausus judicium inferre blasphemia; sed dixit: Imperet tibi Dominus.

Quæ verba *Oecumenius* sic exponit: Dicitur *Michael* ministerium præbuisse in sepeliendo *Moyse*, id non ferebat diabolus, sed accusationem adferebat *Moyse* indignum esse sepultura, eo quod occidisset *Agyptium*, cumque sepelisset in sabulo, & propterea non permittebat ut honorificam consequeretur sepulturam, cum autem in hac controversia *Michael* haberet occasionem ut diabolo malediceret propter ejus impudentiam, non id fecit, sed i danum in

eum intulit: Imperet tibi Deus. Atque ita *Michael*, cum aliis angelis *Moyſis* corpus, nemine hominum præſente, ſepelivit.

Propterea addit Scriptura: *Non cognovit homo ſepulchrum ejus uſque in præſentem diem.*

Rationes adferunt Patres: 1. *S. Epiphanius Heretiſi* 9. Decebat, inquit, in honorem tanti viri, ut non ab hominibus, ſed ab angelis ſepeliretur loco hominibus incognito.

2. *D. Auguſtinus lib. 1. de mirabilib. Scriptur. cap. 36*: Occultavit, inquit, Deus ſepulchrum *Moyſis*, ne populus *Iſrael*, ſi cognoviſſet ubi eſſet ſepultus, eum adoraret velut aliquid divinum, utpote ducem & legiſlatorem ſuum qui tot mirabilia fecerat, & tam familiariter egiſſet toties cum Deo. Erant enim tunc *Judei* valde proclives ad idololatriam, nam poſtea etiam ſerpentem æneum quem *Moyſes* erexerat, adoravere, & paulo ante adoraverant Deos *Moabitæ*.

Et hanc puto præcipuam cauſam fuiſſe altercationis *Michaelis* Archangeli cum diabolo, quod diabolus vellet corpus & ſepulchrum *Moyſis* notum eſſe *Judeis*; *Michael* vero nollebat, ne daretur illis occaſio idololatriæ.

Sic & *S. Antonius*, ut *Athanaſius* refert, moriturus diſcipulis ſuis mandavit, dicens: Nullus ad *Agyptum* meas ferat reliquias, ne vano corpus honore fervetur, & vani ritus circa me exhibeantur. Hujus enim gratia maxime huc ſum reſſus, ut nemo præter vos locum tumuli mei noverit. Confido in Domino, quia neceſſario reſurrectionis tempore hoc corpusculum reſurget incorruptum. Diſcipuli ergo involutum, ut præceperat, corpus humo operuerunt, & nemo interim uſque ad hunc diem, præter eos, novit ubi conditum ſit. Ita *Athanaſius*.

Exiſtimat Nihilominus tamen *Cajetanus hoc loco*, quod ſicut *Joſue*, *Eleazarus*, etiam alii principes cum *Moyſe* aſcenderunt in montem *Nebo*, ejusque morti interfuere. Ita illis ſpectantibus corpus deſuncti *Moyſis* per aerem ab angelis vectum in valem *Moab*, ſed determinatum vallis locum in quo illum ſepeliebant, non potuiſſe diſcernere, nec certo notare.

Hinc progreditur Scriptura ut narret quam vegetus eſſet *Moyſes*, in extrema ſenectute; erat enim 120 annorum cum moreretur. *Non caligavit*, inquit, *oculus ejus, nec dentes illius moti ſunt.*

Dies annorum noſtrorum, inquit *David Pſalm. 89*, *Septuaginta anni,*

si autem in potentatibus, octoginta anni, & amplius eorum labor & dolor. Moyses vero cum esset 120 annorum, quod tanquam mirum narrat Scriptura, tam robustus ac vegetus erat, ut nec oculi ejus caligarent, nec unum dentem, quod in senibus minoris ætatis rarum est, amisisset. Unde putamus tantum illi vigorem, & vires in tantâ senectute fuisse?

Censet *Abulensis* provenisse ex familiaritate, & pœne quotidiana præsentia Dei, & quia moratus & collocutus fuerat cum Deo bis per quadraginta dies in monte *Sinai*; quantas autem inde vires hauriret, patet ex eo quod toto illo tempore nihil comederit, nec biberit sola Dei præsentia sustentatus. Sic Deus variis Scripturæ locis promittit multos annos, & longitudinem vitæ servientibus sibi.

Sic *D. Hieronymus Epist. 21, ad Paulum Concordiensem*, putat hoc donum Dei in sanctissimo quodam fene provenisse ex assidua meditatione futuræ beatitudinis, sic enim loquitur: Ecce, inquit, jam centenus ætatis circulus volvitur, & tu semper præcepta Domini servans futuræ beatitudinem vitæ per præsentia exempla meditaris. Oculi puro lumine vigent, pedes imprimunt certa vestigia, auditus penetrabilis, dentes candidi, vox sonora, corpus solidum & succi plenum: Non memoriæ tenacitatem, ut in plerisque cernimus, antiquior senectâ dissolvit, non contractam rugis faciem arata frons exasperat: Non denique tremula manus per curvos ceræ tramites errantem stylum ducit. Futuræ nobis resurrectionis virorem in te Dominus ostendit, ut peccati sciamus esse, quod cæteri adhuc viventes præmoriuntur adhuc in carne; ultitiq; quod tu adolescentiam in extrema ætate mentiris.

Hoc ipsum videtur velle probare Scriptura, cum ait senio-
Tobiam mortuum esse in ætate centum duorum annorum: Laudat ætatem, ut extollat ejus virtutes. & ejus eleemosynas: Quotidie enim, inquit Scriptura, pergebat per omnem cognationem suam, & consolabatur eos, dividebatque unicuique, prout poterat, de facultatibus suis. Ad-
eoque, inquit *Ecclesiasticus cap. 29*, conclude eleemosynam in corde pauperis, & hæc pro te exorabit ab omni malo: Super scutum potentis, & lanceam, adversus inimicum tuum pugnabit.

2 Ejus magnanimitatem in adversis: Dicit enim Scriptura: Non est contristatus contra Deum quod plaga cecitatis evenerit ei, sed

immobilis in Dei timore permansit, agens gratias Deo omnibus diebus vite sue. Nihil autem est quod magis abbreviet vitam hominis quam tristitia: Multos, inquit ecclesiasticus cap. 30, occidit tristitia.

3 Scriptura vult ostendere quod *Tobias*, tamdiu vixerit, quia effectus ad summam felicitatem, nulla ratione passus sit se à recto virtutis tramite retrahi propter temporalia bona, cum plerumque soleant homines in statu florenti non proficere, sed deficere, genioque indulgere, atque ita vires suas debilitare: Sic, inquit, *Seneca Epist. 39*, Segetem nimia sternit ubertas, sic rami onere franguntur, ita poma cum maturrima sunt, putrescunt, flores cum plenissimi, marcescunt: Sol cum in meridie altissimus est, statim ad occasum declinat: Ita quoque, inquit *Seneca*, animis evenit quos immoderata felicitas rumpit.

4 Meminit Scriptura longioris vitæ *Tobie*, quod semper tam sobrius vixerit. *Qui enim sobrius est*, inquit *Ecclesiasticus*, *adjiciet vitam*. In hanc rem facit quod narrat *Serrarius* noster cap. 14. in *Iosue*: Cum, inquit, ante annos quatuor vel quinque venissem ad *Cœnobium Senonense*, vocavit ad se ejus loci Abbas à pago longius distante, rusticum quendam supra centum annos natum, venit ille pedes, & adhibitus convivio, ubi vidit tantam ciborum copiam, cœpit aliquid inter dentes suos mussitare. Abbas hoc audiens, rogavit eum quid diceret, & an aliquid ei deesset? Respondit senex, hoc est quod dico: Si tantam talemque mensam semper habuissem, tamdiu non vixissem. Volebat dicere quod tamdiu vixerim sobrietati meæ adscribo. Omnia hæc paucis verbis complectitur *David Psalm. 90: Quoniam, inquit, in me speravisti, & cognovisti nomen meum, longitudine dierum replebo eum.*

Morimur
omnes.

Denique mortuus est *Moyse*: Et nos omnes morimur, & quod hic dicitur de *Moyse*, hoc aliquando de nobis omnibus dicitur, mortuus est: *Statutum enim est*, inquit *Apostolus Paulus Hebr. cap. 9, omnibus hominibus semel mori*, & hæc sententia à Deo lata, est irrevocabilis, & immutabilis, sicut mors ipsa est irreparabilis; idcirco comparat illam Scriptura *lib. 2. Reg. cap. 14*, aquis quæ labuntur in terram, & non revertuntur: Duo sunt quæ numquam reparari possunt, virginitas amissa, & vita. Virginitas tamen si cadat, etiam si amplius stare non possit, potest tamen, rigide postea castitatem servando eo usque adrepere ut virginibus comparetur, sicut *Magdalena* illis comparatur à Patribus, sed mors ubi semel vitam eripuit

puir, hominemque misit ad æternitatem. finis est comædiæ, cortynæ deponuntur, theatrum solvitur, omnis apparatus aufertur, in æternum non restituendus. In quovis certamine restaurari, & reparari victoria potest, in congressu cum morte, numquam.

Cæteræ omnes arbores si vulnerentur possunt restitui, sola cypressus, si putetur, pro semper arefcit: Ita hominis vita, si recidatur, numquam regerminat. Ideo vociferabatur *Iob* cum luctu *Cap. 10*, inquit: *Dimitte ergo me ut plangam paululum dolorem meum antequam vadam, & non revertar ad terram tenebrosam, & opertam mortis caligine.* Grandis terror uno jactu de alea æternitatis agere: Neque solum propterea mors formidanda, quod semel tantum hominem superet, & numquam ille vires suas posset resumere ut iterum pugnet, sed quia improvisa advenit, nec ullam ætatem, nec locum, nec conditionem revererur.

Hinc *Jeremias*, sic lamentatur *Cap. 9*. *Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lachrymarum? & plorabo die ac nocte interfectos populi mei.* Et quare tantus luctus ob mortuos? Quia, inquit, *ascendit mors per fenestras nostras:* Hoc deplorandum quod mors non per ostium, sed per fenestras irrumpat. Quod intrat per ostium apertum in domum tuam hoc omnibus facile patet, quod vero per fenestras furtive, in domo est antequam scias: Hoc ergo tantopere deplorandum *Jeremias* putat, quod mors tam furtive veniat ut videre non possis, nisi quando jam irrui in corpus tuum, & in te imparatum. Quis igitur non reformidet, quando agitur de clade animæ quæ numquam restitui potest? Vivendum ergo sicut mori optamus: Mortuus est *Moyfis, servus Dei*, quia talis fuerat in vita, quisquis igitur vult talis esse in morte ut *Moyfes*, sit talis in vita, Amen. FIAT FIAT.

FINIS.

INDEX